

Lausunto arpajaislain uudistamista koskevan hankkeen (SM051:00/2019) kuulemis- ja keskustelutilaisuuteen 11.11.2020

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry kiittää mahdollisuudesta saada esittää lausuntonsa arpajaislain uudistamisen lähtökohdista ja rahapelihaittojen ehkäisyn kehittämisestä. Pyydämme huomioimaan, että olemme toimittaneet sisäministeriölle 3.11.2020 pidemmän lausunnon 4.11.2020 pidettyyn asiantuntijakuulemiseen.

Keskeisinä asioina EHYT näkee;

- Valtioneuvoston on tehtävä rahapelipoliittinen periaatepäätös, jossa asetetaan tavoitteet rahapelien tarjonnalle, valvonnalle, rahapelihaittojen ehkäisylle, hoidolle, tutkimukselle ja peliyhtiön tuotolle eli rahapelaajien tappioiden määrälle. Sen perusteella laaditaan kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma, jossa rahapelien järjestämisessä vastuullisuus tulee nostaa toimintaa ohjaavaksi tekijäksi.
- Suomeen on perustettava rahapelaamisen valvonnasta, rahapelijärjestelmän kehittämisestä ja haittojen ehkäisystä vastaava yksi toimielin eli suomalainen ”gambling board”, joka voisi sijoittua sisäministeriöön. Omistajaohjaus siirrettäisiin valtioneuvoston kanslialta sisäministeriön alaisuuteen.
- Rahapelihaittojen ehkäisy-, tutkimus-, kehittämis- ja hoitotyölle on luotava ja turvattava pysyvät resurssit ja rakenteet arpajaislain pykälää 52 laajentaen. EHYT esittää, että Veikkauksen tuotoista 15 miljoona vuodessa ohjataan näihin tarkoituksiin.
- Arpajaislakiin on lisättävä Veikkaukselle velvoite käyttää pelidataa pelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. On pikaisesti ratkaistava erilaiset lailliset ongelmat Veikkauksen datan käytössä ja annettava se THL:n ja muiden tutkijoiden tutkimuskäyttöön.

Lisäksi nostamme tässä lausunnossa seuraavat asiat esille:

1) Omistajaohjauksen tärkeys on ymmärrettävä

EHYTin mielestä vastuullisesti toteutetulla yksinoikeusjärjestelmällä on parhaat edellytykset ehkäistä rahapelihaittoja. Haittoja on helpompi keskittyä ehkäisemään, kun reguloitavia ja valvottavia pelintarjoajia on vain yksi. EHYT katsoo, että ensiarvoista on uudistaa yksinoikeuteen perustuva rahapelijärjestelmä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväksi sekä oikeudenmukaiseksi. Rahapelijärjestelmän uudistustyön on nojaututtava tutkimustietoon suomalaisesta rahapelaamisesta. Yksinoikeusjärjestelmä tai arpajaislain hyvä säädöspohja eivät itsessään riitä ehkäisemään ja vähentämään rahapelihaittoja, vaan yksinoikeutta tulee toteuttaa siten, että toiminnan keskiössä on rahapelihaittojen ehkäisy, eikä tuottojen maksimointi. Tässä työssä erittäin tärkeässä roolissa on omistajaohjaus sekä kansallisen rahapelipoliittisen ohjelman tekeminen, joka asettaa vastuullisen rahapelien järjestämisen tuottotavoitteiden edelle. Arpajaislaki (1 § 2) edellyttää niin yhteiskunnalta kuin rahapeliyhtiöltäkin rahapelihaittojen ehkäisemistä ja vähentämistä. Lain perusteluissa todetaan haittojen ehkäisyn olevan järjestelmän perusta.

EHYT esittää, että Suomeen perustetaan rahapelaamisen valvonnasta, rahapelijärjestelmän kehittämisestä ja haittojen ehkäisystä vastaava yksi toimielin eli suomalainen ”gambling board”, joka voisi sijoittua sisäministeriöön. Nykyinen rahapelaamisen valvonnasta, kehittämisestä ja haittojen ehkäisystä vastaava järjestelmä on monimutkainen ja altis intressiristiriidoille. Tämä toimielin voisi olla (arpajaisL 42a §) Rahapeliasian neuvottelukunta, muutetulla toimivaltuudella ja kokoonpanolla, joka toimisi sisäministeriön alaisuudessa. Näin erotettaisiin valvonta ja haittojen ehkäisy tuotonjaosta ja lakien valmistelusta. Tuottojen jakaminen edunsaajille voisi jatkua nykyisissä sektorikohtaisissa ministeriöissä. Omistajaohjaus siirrettäisiin valtioneuvoston kanslialta sisäministeriön alaisuuteen. Veikkauksen hallituksen ja toimivan johdon pitää ymmärtää, että Veikkauksella on ensi sijassa yhteiskunnallinen tehtävä, jonka toteuttaminen edellyttää rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä.

2) Arpajaislain pykälää 52 on laajennettava

Arpajaislain pykälää 52 on laajennettava siten, että rahapelihaittojen ehkäisy-, tutkimus-, kehittämis- ja hoitotyölle luodaan ja turvataan pysyvät resurssit ja rakenteet. Tällä hetkellä rahoituksen turvin on mahdollista vain tilapäisluonteinen kehittämistoiminta. Edellisellä arpajaislakilausuntokierroksella edunsaajien verkostot kannattivat sitä, että rahapelihaittojen ehkäisyyn on lisättävä rahoitusta. EHYT esittää, että Veikkauksen tuotoista 15 miljoona vuodessa ohjataan näihin tarkoituksiin. Tämä muutos turvaisi myös edunsaajien tekemän työn legitimeettiä.

3) Markkinointiin, mainontaan ja sponsorointiin tarvitaan rajoituksia

EHYT ehdottaa, että edunsaajia ei saisi enää käyttää Veikkauksen ja rahapelien markkinoinnissa ja mainonnassa. Näin poistettaisiin kytköstä rahapelaamisen markkinoinnin ja edunsaajuuden välillä. EHYT huomauttaa, että eräs merkittävä markkinoinnin muoto, jota peliyhtiöt käyttävät, on sponsorointi. Sponsorointia markkinoinnin ja mainonnan muotona pitäisi harkita kiellettäväksi ainakin niissä ympäristöissä, joissa ei voida varmistaa, että se kohdistuu vain aikuisväestöön. Erityisesti tulisi huomioida nuoria kiinnostavat urheilumuodot kuten e-urheilu.

EHYT kannattaa rahapeliautomaattien ja automaattipelien markkinoinnista luopumista niiden haitallisuuden vuoksi. Lisäksi tulisi kieltää punaisten pelien ns. pelituoteinformaatio, jota nyt käytetään mainonnan lailla. Veikkauksen rahapelien haitallisuusarvioinnissa tulee ottaa käyttöön monipuolisempi haittariskien jaottelu kuin nykyään. Veikkauksen tulee antaa pelaajalle selkeät ja riittävät tuotetiedot rahapelistä. Rahapelien ristiinmarkkinointi digitaalisilla alustoilla on estettävä. Valvontaviranomaiselle on annettava keinot ja resurssit puuttua yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten ulkomaisten yhtiöiden mainontaan ja markkinointiin. Lainvastainen mainonta ja markkinointi on estettävä. EHYT kannattaa mahdollisuutta antaa hallinnollisia sanktioita tai kieltopäätös myös yksityishenkilölle arpajaislain vastaisen markkinoinnin valvonnan tehostamiseksi (ns. affit).

4) Veikkauksen kansainvälisen BtoB-liiketoiminnan mahdolliset tappiot eivät saa kaatua edunsaajien maksettaviksi

EHYT toteaa, että Veikkauksen kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien (BtoB) mahdollistaminen ei ole rahapelihaittojen ehkäisytöy ydintä, mutta huomauttaa, että Veikkauksen

on näin tapahtuessa huolehdittava siitä, että se tarjoaa ulkomaisille kumppaneilleen vastuullista konsultaatiota. EHYT tuo myös esiin, että Veikkauksen BtoB-liiketoimintamahdollisuuksien mahdollisia tappioita ei tule maksattaa Veikkauksen tuottojen edunsaajilla.

5) Kanavointi pitää tehdä vastuullisesti rahapelihaittoja vähentäen

EHYTin mielestä rahapelaamisen kanavointi ja sen käytännön toteutukset (kuten rahapelikehittely entistä nopeatempoisempien rahapeliin suuntaan) ei saa johtaa siihen, että kanavoidaan ulkomaisilta pelisivustoilta ongelmallisesti pelaavia Veikkauksen pelisivujen pelaajiksi. On pyrittävä siihen, että haitallisesti ja ongelmallisesti pelaavat voisivat vähentää huomattavasti rahapelaamistaan tai lopettavat pelaamisen kokonaan.

Rahapelaamisen kanavoiminnin kotimaiselle tuottajalle ei pidä tarkoittaa sitä, että markkinoinnin ja mainonnan volyyymi kasvaa. Kanavointitehtävästä vastuu on lainsäätäjällä, jonka pitää huolehtia, että kanavointia tehdään haitattomampiin peleihin huolehtien samalla siitä, että luodaan yhteiskunnassa toimiville haittoja ehkäiseville toimijoille ja hoitoa antavilla tahoilla resursseja siihen, että ne pystyvät auttamaan rahapeliongelmissa olevia ihmisiä lopettamaan rahapelihaittoja aiheuttavan rahapelaamisen.

Helsingissä 11.11.2020

Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry

Kari Vuorinen

talous- ja hallintojohtaja

Riitta Matilainen

yksikön päällikkö, rahapelihaittojen ehkäisy